

Toruńska komunikacja miejska ma już 134 lata!

Jutro (16 maja 2025 r.) ważny dzień dla toruńskiej komunikacji miejskiej - jej 134. urodziny! Bo właśnie 16 maja 1891 roku na ulicach Torunia pojawiły się pierwsze konne tramwaje.

Tę datę przyjęto za początek publicznego transportu zbiorowego w naszym mieście. Z okazji naszych urodzin przedstawiamy garść historycznych i nie tylko ciekawostek - tych sprzed ponad stu lat, nieco nowszych i najnowszych.

Tramwaj konny i nie tylko

Toruńska zajezdnia tramwajowa od początku funkcjonuje w tym samym miejscu. Na froncie tzw. Hali obsługi codziennej widnieje data 1891 r. Wówczas wyposażona była w warsztaty do konserwacji i remontu wozów oraz ... stajnie! Przedsiębiorstwo posiadało 27 koni, 6 wozów zamkniętych, 7 otwartych i 2 otwarte omnibusy. Personel składał się z 20 osób: inspektora ruchu, kowala podkuwacza, pomocnika podkuwacza, 6 konduktorów, 6 woźniców, głównego stajennego, 2 zwykłych stajennych, nocnego robotnika i dróżnika.

Pierwsza linia tramwajowa kursowała na trasie Bydgoskie Przedmieście - Dworzec Toruń Miasto.

Pierwsze tramwaje elektryczne pojawiły się na tej linii 1 lutego 1899 roku.

Pod koniec 1902 roku uruchomiono drugą linię na Mokre, a cztery lata później wybudowano pętlę obwodową od ulicy Sienkiewicza - Mickiewicza - Reja - Bydgoską do Sienkiewicza. Dalsze wydłużenie sieci nastąpiło 23 października 1907 roku, kiedy otworzono trzecią linię Ratusz - Chełmińskie Przedmieście (do skrzyżowania z ulicą Grunwaldzką).

Utworzenie nowych linii wymagało rozbudowy taboru i bazy. W latach 1914-1915 zajezdnia posiadała 4 kanały robocze i jeden tor postojowy, które mogły pomieścić 30 wozów. Były też warsztaty ślusarskie, kuźnia, stalownia, szatnia, umywalnia i biuro mistrza.

23 czerwca 1917 roku linię biegnącą na osiedle Mokre przedłużono do dworca kolejowego Toruń Wschodni. Niestety od tego czasu w utrzymanie torowisk angażowano coraz mniej starań i środków. Pogarszał się też stan taboru.

W dniu przejęcia Torunia przez władze polskie większość wozów była w tak opłakanym stanie, że w 1921 roku trzeba było na trzy miesiące wstrzymać komunikację miejską. Nowe inwestycje poczyniono dopiero w 1926 roku, kupując 4 wozy silnikowe z firmy Siemens-Schuckert Werke z Hamburga. Kolejne 2 wozy sprowadzone zostały w 1929 roku z Fabryki Wagonów Zieleniewskiego w Sanoku. W 1935 roku zakupiono 2 wozy (bez silników) z Fabryki Wagonów w Gdańsku, a silniki do nich nabyto w poznańskiej Miejskiej Kolei Elektrycznej.

Po latach zastoju, wiosną 1927 roku, ułożono dwutorową linię na ul. Chopina, łączącą tory z ul. Bydgoskiej z torami na placu Bankowym. W tym samym roku przedłużono linię tramwajową od ulicy Grunwaldzkiej do wylotu ul. Wybickiego.

W 1991 roku przez Chełmionkę przejechał ostatni tramwaj, ale 25 sierpnia 2023 roku, po 116 latach od pierwszego i 32 od ostatniego kursu, miejska komunikacja szynowa znów pojawiła się na Chełmińskim Przedmieściu. Wszystko to za sprawą wybudowania nowej linii tramwajowej na osiedle Jar.

Nowa linia na północ Torunia - powstała w ramach unijnego projektu BiT-City II - to ponad 6,3 km nowego torowiska, 24 nowe przystanki, w tym 14 zielonych, a także nowe ścieżki rowerowe, przebudowane jezdnie i chodniki oraz łąki kwietne i nasadzenia drzew i krzewów. W ramach pozostałych zadań tego samego projektu przeprowadzono również modernizację istniejących torowisk wraz z siecią trakcyjną: w ul. Bydgoskiej, na trasie linii nr 1 i 5 od Pl. Daszyńskiego do ul. Śląskiego, na trasie linii nr 2 od Placu Niepodległości do ul. Reja oraz od pl. Bp. Jana Chrapka do ul. Podgórznej.

Obecnie w komunikacji tramwajowej także sporo się dzieje. Dzięki dofinansowaniu unijnemu z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, w ramach projektu „Rozwój ekologicznej komunikacji miejskiej w Toruniu”, planowana jest budowa nowej zajezdni i linii tramwajowej w zachodniej części miasta (strefa Toruń-Zachód), modernizacja kolejnych odcinków torowisk (w ciągu ul. Kościuszki i M. Skłodowskiej-Curie), utworzenie 10 zielonych przystanków i zakup trzech pojazdów technicznych. Cztery tramwaje zostały już zakupione i pojawią się w Toruniu w przyszłym roku. Ponadto, dzięki unijnemu wsparciu z

programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza, zmodernizowany zostanie kolejne torowisko - w ciągu ul. Konstytucji 3 Maja od ul. Ślaskiego do pętli Olimpijska.

Na benzynę, gaz świetlny, drewno i prąd

Pierwsze autobusy na ulicach Torunia pojawiły się 16 listopada 1924 roku. Były to cztery pojazdy marki Ford kursujące pomiędzy Dworcem Toruń Miasto a Dworcem Toruń Przedmieście (Główny). Rok później autobusy dojeżdżały do Podgórza i Jakubskiego Przedmieścia.

Z uwagi na nierentowność komunikacja autobusowa została zawieszona już po kilkunastu miesiącach od uruchomienia. Wznowienie ruchu autobusowego nastąpiło w 1940 roku, kiedy okupant, nie mogąc odbudować zniszczonej linii tramwajowej przez most drogowy do Dworca Głównego, zakupił 9 nowych autobusów marki Gräf Stift i 11 przyczep. Autobusy te początkowo napędzane były benzyną, później przystosowano je na napęd ropny, a ostatecznie na gaz świetlny i drewno.

Pod koniec 1945 roku tabor autobusowy prawie w ogóle nie istniał. Część wozów zabrał okupant, a resztę zdekompletował. Pierwszy autobus po wojnie został uruchomiony 9 lutego 1946 roku tworząc komunikację z Dworcem Głównym. Drugi autobus został oddany do eksploatacji 1 sierpnia i jeździł tą samą trasą, tylko że w nocy. 4 listopada został uruchomiony trzeci autobus, który kursował na linii łączącej Plac Rapackiego z dzielnicą Podgórz. Były to autobusy montowane z części wozów pozostałych po wojnie.

Pierwszy prowizoryczny przystanek pojawił się w Toruniu w 1934 r. i była to tzw. „ławka z daszkiem”. W 1935 r. za przystanek autobusowy służył wagon tramwajowy, który miał ochraniać torunian przed różnymi warunkami pogodowymi. Natomiast pierwszej, eleganckiej poczekalni torunianie doczekali się w roku 1936. Był to tzw. „przystanek kryształowy” - w formie gęstego szkieletu stalowego wypełnionego szkleniem fazowanym.

Jedną z ważniejszych bolączek powojennej komunikacji miejskiej był brak odpowiedniego miejsca postojowego i naprawczego dla autobusów. Pojazdy stacjonowały i były remontowane w zajezdni tramwajowej. Wybudowany w 1949 r. garaż nie zaspokajał potrzeb. Na początku lat 70. zamknięto fragment ulicy Bema w celu zorganizowania prowizorycznego placu postojowego dla autobusów. Później podobnie uczyniono z placem obok stadionu żużlowego. Poważna zmiana nastąpiła we wrześniu 1976 r. kiedy oddano do użytku zajezdnię autobusową wraz z

zapleczem technicznym przy ulicy Legionów. Zajeżdźnia po modernizacjach przeprowadzonych w latach 1983 i 1984 wykorzystywana jest do dnia dzisiejszego.

Przez kolejne dziesięciolecia toruńska komunikacja autobusowa sukcesywnie się rozwijała. Pojawiały się kolejne marki wozów, coraz nowocześniejsze i ekologiczne pojazdy. W 2018 r. do Torunia zawitało 14 hybrydowych MAN-ów.

Rok 2022 to kolejny przełom w toruńskiej komunikacji autobusowej – w ramach projektu BiT_City II do Torunia zakupiono pierwszych 6 autobusów elektrycznych marki Solaris wraz z infrastrukturą do ich ładowania. W 2023 r. dotarły 4 kolejne elektryki.

Na tym nie koniec. 24 lutego br. podpisano umowę na zakup 40 kolejnych autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą do ich ładowania. Zakup był możliwy dzięki dofinansowaniu ze środków z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz ze środków Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza. Wcześniej kupione zostały jeszcze cztery autobusy hybrydowe. Te pojawią się w Toruniu już latem, a elektryki na początku przyszłego roku.

I na koniec ciekawostka:

Wicie jak często nasze autobusy zatrzymują się na przystankach? Policzyliśmy! Od poniedziałku do piątku wszystkie autobusy zatrzymują się ok. 39 000 razy dziennie, w soboty i niedziele około 26 000 razy, zaś w święta około 24 000 razy. Doliczcie do tego sygnalizacje świetlne i przejścia dla pieszych, a wyjdzie naprawdę potężna liczba.

Mamy też dla Was kilka historycznych kadrów - do obejrzenia pod linkiem:

https://www.youtube.com/watch?v=23_t8wUqMZM

Fot. Archiwum MZK

- [Powrót](#)
- [Udostępnij na: X](#)
- [Udostępnij na: FB](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)